

Dosarul nr.3ra-422/23
2-20116477-01-3ra-31032023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud.: A. Paniș)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: G. Mîra, Gr. Dașchevici, A. Bostan)

Î N C H E I E R E

20 decembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Ion Malanciuc
Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Munteanu Tatiana împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, terț Societatea pe Acțiuni „Covoare Ungheni” cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva deciziei din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova și menținută hotărârea din 05 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă :

La 21 septembrie 2020, Munteanu Tatiana a depus cerere de chemare în judecată, în procedura contenciosului administrativ, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Societatea pe Acțiuni „Covoare Ungheni” cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, în fapt în legătură cu nașterea copilului, s-a adresat cu cerere la CTAS Ungheni în vederea achitării indemnizației de maternitate și îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani pentru copilul minor XXXXX, născut la XXXXX, ca fiind persoană asigurată, unde a anexat actele necesare în acest sens.

Deși, cerere privind achitarea indemnizației de maternitate a fost depusă în luna iulie 2019, iar cererea privind achitarea indemnizației pentru concediul parțial plătit până la vârsta de 3 ani a copilului XXXXX a fost depusă în luna noiembrie 2019, nu a primit niciun răspuns sau careva decizie privind stabilirea indemnizației, însă a primit o sumă de bani cu mult mai mică decât urma să beneficieze pentru aceste

indemnizații, iar în mod verbal i s-a comunicat că angajatorul are datorii la bugetul asigurării sociale de stat.

Pentru indemnizația de maternitate a beneficiat aproximativ XXXXX de lei, cu toate că, trebuia să primească XXXXX de lei ($XXXXX \text{ de lei salariu mediu} \div 30 \text{ zile lunare} = XXXXX \text{ de lei/zi} \times 126 \text{ de zile de concediu} = XXXXX \text{ de lei}$), iar pentru indemnizația pentru concediul parțial plătit până la vârsta de 3 ani a copilului minor a beneficiat de suma de XXXXX de lei lunar, deși trebuia să beneficieze de suma de XXXXX de lei lunar ($XXXXX \text{ de lei salariu mediu} \times 30 \div 100 = XXXXX \text{ de lei}$).

La 29 iulie 2020, s-a adresat cu cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale, recepționată de către pârâtă la 04 august 2020, însă prin răspunsul din 19 august 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a informat-o că eronat a fost indicat numele copilului minor pentru care se solicită indemnizația și i s-a acordat 5 zile pentru înlăturarea neajunsurilor.

La 14 septembrie 2020, reclamanta a recepționat răspunsul nr.M-1872/20 din 10 septembrie 2020 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a primit refuz, din lipsa temeiurilor de admitere a cererii.

Nefiind de acord, reclamanta s-a adresat în judecată cu prezenta acțiune.

În acest sens, Munteanu Tatiana a invocat că, începând cu 19 iulie 2017 a fost angajată în cadrul SA „Covoare Ungheni”, în funcția de controlor calitate, unde activează până în prezent.

Potrivit certificatului de concediu medical din 01 iulie 2019, în perioada 01 iulie 2019 – 03 noiembrie 2019, s-a aflat în concediul medical în legătură cu sarcina, iar potrivit certificatului de naștere din XXXXX, la XXXXX, în familia reclamantei s-a născut fiul XXXXX.

Prin ordinul nr.150 din 04 noiembrie 2019, în legătură cu nașterea copilului, i-a fost acordat concediul pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, de la 04 noiembrie 2019 - până la 02 septembrie 2022.

În temeiul circumstanțelor enunțate, s-a adresat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni și ulterior Casei Naționale de Asigurări Sociale cu cerere în vederea achitării indemnizației de maternitate și îngrijirea copilului minor XXXXX, născut la XXXXX, până la vârsta de 3 ani, anexând actele necesare.

La cererea adresată CTAS Ungheni nu a primit răspuns, iar la cererea prealabilă adresată CNAS a primit refuz.

Reclamanta consideră refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale ca fiind ilegal pe motiv că nu a fost aplicată legea care trebuia aplicată și a fost interpretată eronat legea.

În esență refuzul autorității publice emitente s-a bazat pe faptul că, în ultimul an de activitate, de până la producerea riscului asigurat, nu au fost achitate contribuții de asigurări sociale pentru întreaga perioadă.

Potrivit art.124 alin.(1), (2) și (4) din Codul muncii, femeilor salariate și ucenicilor, precum și soțiilor aflate la întreținerea salariaților, li se acordă un concediu de maternitate ce include concediul prenatal cu o durată de 70 de zile calendaristice (în cazul sarcinilor cu 3 și mai mulți feți - 112 zile calendaristice) și

concediul postnatal cu o durată de 56 de zile calendaristice (în cazul nașterilor complicate sau nașterii a doi sau mai mulți copii - 70 de zile calendaristice), plătitându-li-se pentru această perioadă indemnizații în modul prevăzut la art.123 alin.(2). În baza unei cereri scrise, persoanelor asigurate indicate la alin.(1), după expirarea concediului de maternitate, li se acordă un concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, cu achitarea indemnizației din bugetul asigurărilor sociale de stat. Concediul parțial plătit pentru îngrijirea copilului se acordă, în baza unei cereri în formă scrisă, tatălui copilului ori unuia din bunici sau unei alte rude care se ocupă nemijlocit de îngrijirea copilului, precum și tutorelui, în cazul în care persoanele indicate la alin. (1) nu utilizează concediul prevăzut la alin.(2).

Reieșind din prevederile art.5 alin.(1) lit.d) și f) din Legea nr.289 din 22.07.2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, asigurații din sistemul public de asigurări sociale au dreptul la indemnizație de maternitate și la indemnizația pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani.

Conform art.6 alin.(1) și (2) din Legea nr.289 din 22.07.2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, asigurații au dreptul la prestații de asigurări sociale dacă au un stagiul total de cotizare de cel puțin 3 ani. Asigurații care au un stagiul total de cotizare de până la 3 ani beneficiază de dreptul la prestații de asigurări sociale dacă confirmă un stagiul de cotizare de cel puțin 9 luni în ultimele 24 de luni premergătoare datei producerii riscului asigurat sau datei nașterii copilului în cazul riscului asigurat creșterea copilului.

Cu derogare de la aceste prevederi, potrivit art.6 alin.(6) din Legea nr.289/2004, femeile asigurate au dreptul la indemnizație de maternitate indiferent de durata stagiului de cotizare.

Din prevederile art.36 al Legii nr.489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale rezultă că, stagiul de cotizare se exprimă în ani și se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții, în mărimile stabilite, la bugetul asigurărilor sociale de stat, atât de asigurat, cât și de angajator sau, după caz, numai de asigurat, în situațiile prevăzute la art.4 pct.3)-5), și prin împărțirea sumei obținute la 12.

Cu titlu de excepție, conform art.4 alin.(1) din Legea nr.489/1999, în sistemul public, sunt asigurate obligatoriu, prin efectul legii, persoana care desfășoară activitate pe bază de contract individual de muncă.

Iar, potrivit art.20 alin.(1) din Legea nr.489/1999, calculul și plata contribuției de asigurări sociale datorate de asigurații angajați cu contract individual de muncă și de angajatorul acestora se fac lunar de către angajator.

Din cele enunțate rezultă că, salariatul nu are obligația de a calcula și de a transfera contribuțiile de asigurări sociale, iar pentru a disciplina angajatorul, reieșind din prevederile art.30 din Legea 489/1999, poate întreprinde măsuri de executare silită doar Serviciul Fiscal de Stat.

Reclamanta a notat că, este angajată la SA „Covoare Ungheni” din anul 2017, iar în temeiul art.4 alin.(1) din Legea 489/1999, este asigurată în bugetul asigurării sociale de stat, prin efectul legii.

Mai mult ca atât, au fost achitate cotizațiile de asigurări sociale, fapt care face, în temeiul art.36 din Legea nr.489/1999, ca dânsa să aibă stagiul de cotizare necesar pentru a pretinde la indemnizațiile disputate.

Potrivit art.7 alin.(1) din Legea nr.289/2004, baza de calcul a indemnizației de maternitate o constituie venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, venit din care au fost calculate și achitate contribuții individuale de asigurări sociale.

Reieșind din prevederile art.19 alin.(2) și (3) din Legea nr.489/1999, se rezumă că există contribuția individuală de asigurări sociale, datorată de asigurații angajați în baza unui contract individual de muncă și contribuția de asigurări sociale datorată de angajatori.

Respectiv, dacă baza de calcul a indemnizației de maternitate o constituie venitul mediu lunar asigurat realizat, venit din care au fost calculate și achitate contribuții individuale de asigurări sociale, atrage atenția că din salariul său, au fost calculate și reținute contribuțiile de asigurări sociale.

Legislatorul nu a indicat că baza de calcul al indemnizației de maternitate o constituie cota de contribuție de asigurări sociale stabilită anual, care parțial se achită de salariat și parțial de angajator, ci din venitul din care au fost calculate și achitate contribuții individuale de asigurări sociale.

Mai mult ca atât, potrivit pct.70 și 71 din Regulamentul, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.108/2005, venitul mediu lunar asigurat se determină prin împărțirea la 12 a venitului asigurat realizat la toate unitățile în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat. Venitul asigurat se include în calcul în lunile pentru care a fost calculat și declarat de către angajator.

În această ordine de idei, reclamanta deduce că, pe de o parte, este asigurată în bugetul asigurării sociale de stat prin efectul legii, ca fiind angajată, iar pe de altă parte, este asigurată pentru că are un stagiul de cotizare de cel puțin 3 ani.

Pentru ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat reclamantei i-au fost calculate și reținute contribuțiile individuale de asigurări sociale, fapt care a fost reflectat în dările de samă lunare IPC18 și prezentate fiscului.

Prin urmare, este prerogativa Serviciului Fiscal de Stat de a încasa silit aceste contribuții de la angajator, dar acest fapt nu poate lipsi salariatul (și soția aflată la întreținerea acestuia) de dreptul său protejat de Constituția Republicii Moldova.

Potrivit art.16 alin.(2) din Legea nr.289/2004, indemnizația de maternitate se acordă integral la a 30-a săptămână de sarcină, pe o perioadă de 126 de zile calendaristice, iar conform alin.(4), quantumul lunar al indemnizației de maternitate este de 100% din baza de calcul stabilită conform art.7, adică din venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat.

Cât privește baza de calcul a indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, în conformitate cu art.7 alin.(2) din Legea nr.289/2004, o constituie venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii nașterii copilului, venit din care au fost calculate și achitate contribuțiile individuale de asigurări sociale. Lunile calendaristice ale concediului prenatal se substituie cu același număr de luni calendaristice imediat premergătoare perioadei incluse în calcul.

Totodată, conform art.7 alin.(4) și (5) din Legea nr.289/2004, venitul mediu lunar asigurat se determină prin împărțirea la 12 a venitului asigurat realizat la toate unitățile în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat. În cazul lipsei integrale a venitului asigurat la toate unitățile în unele și aceleași luni calendaristice sau în toate lunile din perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul, aceste luni se substituie cu același număr de luni calendaristice consecutive imediat premergătoare perioadei incluse în calcul în care s-a realizat venit asigurat. Perioada de substituie este de cel mult 36 de luni calendaristice consecutive.

Situație analogică cazului cu celelalte indemnizații, or, dacă CNAS considera că în ultimele luni nu are venit asigurat urma să substituie cu lunile precedente.

Potrivit art.18 alin.(6) din Legea nr.289/2004, cuantumul lunar al indemnizației pentru creșterea copilului constituie 30% din baza de calcul stabilită la art. 7 pentru fiecare copil.

Din dispozițiile art.49 alin.(1) din Constituția RM, statul facilitează, prin măsuri economice și prin alte măsuri, formarea familiei și îndeplinirea obligațiilor ce îi revin. Statul ocrotește maternitatea, copiii și tinerii, stimulând dezvoltarea instituțiilor necesare.

Cu referire la interpretarea art.4 din Legea nr.489/1999, reclamanta a reiterat că, angajații sunt asigurați în bugetul asigurării sociale de stat prin efectul legii și pot pretinde la indemnizațiile garantate de lege.

Pe cale de consecință, reclamanta notat că, având în vedere faptul că refuzul de a stabili, calcula și achita indemnizația pentru concediul de maternitate și pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, a fost întemeiat pe faptul precum că angajatorul are datorii, se conchide că refuzul este unul ilegal.

În contextul expus, Munteanu Tatiana a solicitat admiterea acțiunii, recunoașterea ca fiind ilegal refuzul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni de-ai oferi un răspuns la cererile privind achitarea indemnizației de maternitate și pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani și refuzul CANS cu nr. M-1872/20 din 10 septembrie 2020, obligarea CNAS și CTAS Ungheni de-ai stabili, calcula și achita în beneficiul său diferența indemnizației de maternitate, calculată din venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii decembrie 2019, reieșind din suma de XXXXX de lei, obligarea CNAS și CTAS Ungheni de-ai stabili, calcula și de-ai achita în beneficiul său diferența indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului XXXXX, născut la XXXXX, până la vârsta de 3 ani, reieșind din suma de XXXXX de lei.

La 27 noiembrie 20220, Munteanu Tatiana, reprezentată de avocatul Mustață Eugeniu, a depus cerere de concretizare a pretențiilor din acțiune, solicitând recunoașterea ca fiind ilegal refuzul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni de-ai oferi un răspuns la cererile privind achitarea indemnizației de maternitate și pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani și refuzul CANS cu nr. M-1872/20 din 10 septembrie 2020, obligarea CNAS și CTAS Ungheni de-ai stabili, calcula și achita în beneficiul său diferența indemnizației de maternitate, calculată din venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii iulie 2019, din care au fost reținute contribuțiile de asigurări sociale, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni de a emite un act administrativ individual favorabil privind recalcularea și achitarea în beneficiul său indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului XXXXX, născut la XXXXX, până la vârsta de 3 ani, calculată din venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii iulie 2019, din care au fost reținute contribuții de asigurări sociale (f.d.46).

La 11 august 2021, prin intermediul poștei electronice, Munteanu Tatiana, reprezentantă de avocatul Musteață Eugeniu, a depus cererea de chemare în judecată concretizată, solicitând anularea refuzului Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni de a oferi un răspuns la cererile privind achitarea indemnizației de maternitate și pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, anularea refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale expus în răspunsul cu nr.M-18720 din 10 septembrie 2020, anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni cu nr.2019/25/1/63414 din 14 august 2019 privind stabilirea indemnizației de maternitate, anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni nr.76736 din 05 noiembrie 2019 privind stabilirea indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani și refuzul CAN nr.M-1405/21 din 05 august 2021; obligarea CNAS și CTAS Ungheni să emită act administrativ individual favorabil privind stabilirea și achitarea în beneficiul său a indemnizației de maternitate pentru perioada 01 iulie 2019 – 03 noiembrie 2019, calculată din venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii iulie 2019, din care au fost reținute contribuții de asigurări sociale; obligarea CNAS și CTAS Ungheni de a emite un act administrativ individual favorabil privind stabilirea și achitarea în beneficiul său a indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului minor XXXXX, născut la XXXXX, până la vârsta de 3 ani, calculată din venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii iulie 2019, din care au fost reținute contribuții de asigurări sociale (f.d.74-78).

Prin hotărârea din 05 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost admisă parțial acțiunea depusă de Munteanu Tatiana. S-a anulat ca ilegală decizia nr.2019/25/1/63414 din 14 august 2019 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni privind stabilirea indemnizației de maternitate și decizia nr.76736 din 05 noiembrie 2019 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni privind stabilirea indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani, precum și refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.M-1872/20 din 10 septembrie 2020 și nr.M-1405/21 din 05 august 2021. S-a obligat Casa Națională de

Asigură Sociale să emită act administrativ individual favorabil, prin care să stabilească și să achite Tatianeii Munteanu indemnizația de maternitate pentru perioada 01 iulie 2019 – 03 noiembrie 2019, calculată din venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii iulie 2019. S-a obligat Casa Națională de Asigurare Socială să emită act administrativ individual favorabil prin care să stabilească și să achite Tatianeii Munteanu indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului XXXXX până la vârsta de 3 ani, calculată din venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii iulie 2019. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 19 noiembrie 2021, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel inițial împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 23 martie 2022 a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii din 05 noiembrie 2021 a Judecătoreii Chișinău, sediul Râșcani, cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii depusă de Munteanu Tatiana (f.d.92-94, 112-114).

Prin decizia din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 05 noiembrie 2021 a Judecătoreii Chișinău, sediul Râșcani.

Prima instanță și instanța de apel au motivat soluțiile de admitere parțială a acțiunii depuse de Munteanu Tatiana prin faptul că, drept motiv de respingere a achitării Tatianeii Munteanu a indemnizației de maternitate și concediului pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani precum că, în cele 12 luni calendaristice de calcul, s-a constatat că în perioada vizată pentru lunile februarie-iunie 2019 nu au fost achitate contribuții de asigurări sociale, din care motiv la stabilirea bazei de calcul a indemnizației de maternitate a Tatianeii Munteanu a fost inclus, doar venitul asigurat realizat în lunile iulie 2018 - iunie 2019.

Cu trimitere la prevederile art.4 alin.(1), art.19 alin.(2)-(3), art.20 alin.(1) din Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale (în vigoare la momentul apariției dreptului la indemnizație), instanțele de judecată au conchis că, salariatul nu are obligații de a calcula și transfera contribuțiile de asigurări sociale, iar obligația angajatorului de a calcula și achita plata contribuțiilor de asigurări sociale nu poate fi imputată salariaților.

Cu referire la art.30 alin.(1) din Legea nr.489/1999, instanțele de judecată au reținut că, pentru a disciplina angajatorul, doar Serviciul Fiscal de Stat poate întreprinde măsuri de executare silită.

Mai mult ca atât, CNAS a recunoscut că pentru ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, Tatianeii Munteanu i-au fost calculate și reținute contribuțiile individuale de asigurări sociale, fapt care a fost reflectat și în dările de seamă lunare și prezentate Serviciului Fiscal de Stat.

La acest aspect, instanțele de judecată au remarcat că, plata contribuției de asigurări sociale se face lunar de către angajator, dar nu de salariat.

În lumina celor expuse, instanțele de judecată au concluzionat că, restanța angajatorului față de bugetul asigurărilor sociale de stat, nu poate avea impact negativ asupra salariatului său și respectiv, intimata nu poate fi limitată în obținerea

unui drept garantat de Constituție (art. 49) pe temeiurile invocate de Casa Națională de Asigurări Sociale.

La 21 martie 2023, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs, împreună cu motivarea, împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea integrală a deciziei din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii depuse de Tatiana Munteanu.

În susținerea recursului Casa Națională de Asigurări Socială a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, menționând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, nu au fost dovedite circumstanțele considerate de instanța de apel ca fiind stabilite, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Recurenta a indicat că, instanța de apel a ignorat prevederile art.3 lit.e) din Legea nr.489/1999, din care rezultă că, sistemul public de asigurări sociale se organizează și funcționează având ca principii de bază principiul contributivității, conform căruia drepturile de asigurări sociale se cuvin pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite.

Astfel, legea cert reglementează că, drepturile sociale stabilite în sistemul public de asigurări sociale se cuvin în temeiul contributivității de asigurări sociale plătite.

Munteanu Tatiana a depus cerere de stabilire a indemnizației de maternitate și a indemnizației pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani la Casa Teritorială de Asigurări Sociale, la data de 02 iulie 2019.

CTAS Ungheni a stabilit Tatianeii Munteanu indemnizațiile solicitate, având la bază de calcul venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, venit din care la data stabilirii indemnizației au fost calculate și plătite contribuțiile de asigurări sociale.

În speță, baza de calcul a indemnizației de maternitate, cât și a indemnizației pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani, reprezintă venitul mediu lunar asigurat din care s-a achitat contribuțiile de asigurări sociale la data depunerii cererilor și anume venitul asigurat realizat pentru perioada iulie 2018 – iunie 2019.

Cu trimitere la pct.68 din Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitatea temporară de muncă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.108/2005, recurenta invocă că, dat fiind faptul că la data stabilirii indemnizației de maternitate (14.08.2019), pentru lunile februarie – iunie 2019 nu erau achitate contribuțiile de asigurări sociale de stat, CTAS Ungheni corect a stabilit indemnizația de maternitate numai din venitul mediu lunar asigurat pentru care au fost achitate contribuțiile sociale (iulie 2018 – iunie 2019), or, potrivit art.7 alin.(4) din Legea nr.289/2004, venitul mediu lunar asigurat se determină prin împărțirea la 12 a venitului asigurat realizat la toate unitățile în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat.

La fel, și în cazul stabilirii indemnizației pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani, urmare depunerii cererii la 04 noiembrie 2019, CTAS Ungheni a

stabilit indemnizația doar din venitul asigurat pentru care la momentul depunerii cererii au fost achitate contribuțiile de asigurări sociale în cazul Tatianeii Munteanu din venitul asigurat pentru lunile iulie 2018 – ianuarie 2019, conform informației din Registrul de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale.

Recurenta rezumă că, în baza de calcul a prestațiilor de asigurări sociale se include doar acel venit din care au fost calculate și achitate contribuțiile de asigurări sociale obligatorii la momentul depunerii cererii de stabilire a dreptului social pretins.

Consideră că principala condiție, care servește temei pentru includere în baza de calcul, constituie faptul că contribuțiile de asigurări sociale trebuie să fie calculate și achitate la momentul stabilirii dreptului social.

Din extrasul de cont al Tatianeii Munteanu se atestă faptul că contribuțiile de asigurări sociale la momentul depunerii cererii de stabilire a indemnizațiilor, au fost doar calculate nu și achitate, ceea ce nu acordă ultimei dreptul de a fi inclusă în calcul prestației de asigurare socială venitul pentru care nu au fost achitate contribuțiile de asigurări sociale.

Pe lângă acestea, potrivit art.7 alin.(14) din Legea nr.289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, indemnizația de maternitate și indemnizația pentru creștere copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani nu se recalculează cu excepția cazurilor de modificare a legislației privind modul de salarizare sau în baza hotărârii judecătorești.

Respectiv, achitarea contribuțiilor de asigurări sociale ulterior stabilirii prestațiilor de asigurări sociale în sensul Legii nr.289/2004 nu servește temei de reexaminare al acestora.

Prin inacțiunea SA „Covoare Ungheni”, de neachitare a contribuțiilor de asigurări sociale în termenul stabilit de legislație, s-a adus atingere drepturilor intimitei, prin urmare, angajatorul urmează prin prisma art.20 alin.(1) din Codul civil, să răspundă pentru prejudiciul cauzat.

CNAS nu poartă răspundere și nici pârghii de control asupra obligativității/impunerii achitării contribuțiilor de asigurări sociale.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a III a „Procedura contenciosului administrativ”, Capitolul V „Procedura de recurs” din Codul administrativ, în special ce vizează prevederile cu privire la depunerea cererii de recurs, termenul depunerii, temeiurile recursului și procedura examinării acestuia.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art.195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art.3 alin.(3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se

desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171. Or, legea procesual-civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă.

În conjunctura enunțată, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

În conformitate cu art.244 alin.(1) din Codul administrativ (în redacția legii până la modificările operate prin Legea nr.246/2023, (în vigoare din 01 septembrie 2023), hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ (în redacția legii până la modificările operate prin Legea nr.246/2023, (în vigoare din 01 septembrie 2023), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 06 decembrie 2022, în ședință publică.

Actele cauzei nu atestă date când copia dispozitivului deciziei instanței de apel a fost notificată CNAS.

Totodată, din materialele dosarului rezultă că, copia deciziei integrale a instanței de apel a fost notificată CNAS la data de 20 februarie 2023, fapt ce rezultă din avizul poștal de recepție (f.d.144).

Astfel, recursul (a fost depus de CNAS cu respectarea prevederilor art.245 din Codul administrativ (în redacția legii până la modificările operate prin Legea nr.246/2023, (în vigoare din 01 septembrie 2023).

La 19 aprilie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Tatianeii Munteanu și SA „Covoare Ungheni” copia recursului depus de CNAS, cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referințelor, notificate la 27 aprilie 2023 și respectiv la 03 mai 2023, fapt ce rezultă din avizele poștale de recepție, cu toate acestea intimații nu și-au valorificat dreptul procedural și nu au depus referințe (f.d.155, 157-158).

Examinând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art.246 alin.(1) din Codul administrativ (în redacția legii până la modificările operate prin Legea nr.246/2023, (în vigoare din 01 septembrie 2023), Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin.(2) din art.246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „*în special*” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul de judecată remarcă că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul de judecată notează că, pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art.245 alin.(2) din Codul administrativ (în redacția legii până la modificările operate prin Legea nr.246/2023, (în vigoare din 01 septembrie 2023). În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct.230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct.85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct.45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic

superioare în acest sistem (*cauza Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141, §39*).

La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (*cauza Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, §31, Seria A, nr.212-A*).

În circumstanțele menționate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă